

съчетани с целия потенциал на научния (интердисциплинарен по своята интенция) метод и инструментариум, биха били далеч по-плодотворни в осветляването на тайнството на циганската орис – както в нейните неизменни, така и в променливите ѝ очертания, при това повече, отколкото директното пространствено-времево и екзистенциално закрепостяване и потъване в нейните тръпнещи обятия днес.

Следващите характеристики в портрета на българите, изобразен в стереотипната и предразсъдъчна интенционалност на циганите, са свързани с такива качества, които също имат пряко или косвено отношение към социалностатусното положение на българите (по хоризонтал и вертикал). Защото на „българските“ декорации в тези позиции, а именно на амбициозната алчност или алчната амбициозност, се противопоставя безгрижната бедност или бедната безгрижност, за която вече стана дума. Тук „вертикализацията“ на българите, които в действителната социална контактност и практика на ромите са винаги „над тях“ в съответни сектори на пространството (производствени, материално-битови и др. под.), се гарнира с явно одиозни ценностно-нормативни инвенции и очертания.

Налице е и друг път за достигане до избора на тези специфични черти в българския портрет. Той засяга отношението на ромите към системността, упорядъчеността, целеорганизираността на българина (като личност, като фамилия, като генеративна социализирана приемственост и т. н.), в противовес на несъзнатата безсистемност, хаотичност, непоследователност и др. под. в организацията на ромската съдба и битност, в унисон с изискванията на обществено-историческата събитийност и тенденциите на социокултурните процеси.

Тъкмо затова амбициозността може да е обратната, мистифицираната, отчуждената всъщност форма на изконните у българите стремежи към получаване на определена степен на образование и култура, на избор на социопропространствени позиции, които да са адекватни на личностните предпочитания и образователния статус, и т. н. Докато за циганите, на основата на тяхната образователно-квалификационна, социализационна „диагноза“, изборът на работно място има повече инструментален, финансово-материално комерсиален, отколкото личностно създаващ и личностно възвисяващ пара-